

S. IRENA POTOČNIK OCD

O molitvi

(ob 130. obletnici prihoda karmeličank v Slovenijo)

Dne 12. junija 1889 so na slovenska tla znotraj avstro-ogrske monarhije prvič prišle karmeličanke, ki jih je kot ustanoviteljica iz dveh avstrijskih samostanov – Gradca in Baumgartna – po Božji previdnosti zbrala Kristina Bernard iz Ljubljane. Tudi tedanji novopostavljeni škof dr. Jakob Missia je gojil željo, da bi imel v svoji škofiji kontemplativno redovno skupnost, ki bi molila zanj, za duhovnike, za Božje ljudstvo in druge potrebe škofije. Kljub mnogim težavam v zvezi z dovoljenjem in zbiranjem sester za novo ustanovo je bil karmeličanski samostan na Selu pri Ljubljani 12. junija 1889 dokončno ustanovljen. Ko so v samostan, ki ga je kupila in precej dobro uredila že omenjena Kristina, prišle nove sestre, so najprej pozdravile Jezusa, navzočega v tabernaklju, kakor poroča kronistka. Pozdravile so ga z besedami: *»Hvaljen in blagoslovljen bodi zdaj in vekomaj v presvetem zakramentu!«* Kronistka še nadaljuje: *»Naj bi vedno tako ostalo! Naj bi bil Jezus vedno gospod in kralj te hiše in naj bi sestre živele samo v hvalo in čast božanskega kralja, kakor je sam želel s tistimi besedami, ki jih je nekoč izrekel milostni sestri Mariji sv. Petra, karmeličanki v Toursu. Rekel ji je z bridkimi tožbami, da v naši hiši išče duše, ki bi zadoščevale za njemu povzročene bolečine in žalitve, ki bi celile njegove rane s tem, da bi vanje kapale vino sočutja in olje ljubezni.«¹* To veselje želimo sestre karmeličanke pripravljati Jezusu tudi danes. Ne živimo pa več na Selu, saj je bil ta samostan leta 1948 razpuščen, cerkev ob njem pa porušena, temveč v Sori pri Medvodah in Mirni Peči na Dolenjskem. Naj bo ta kratki vpogled v zgodovino slovenskega karmela uvod v glavno temo, ki je srčika našega karmelskega poklica in poslanstva v Cerkvi, to je *molitev*.

»Po mojem je molitev polet srca, to je preprost pogled, naravnano k nebesom, molitev je klic hvaležnosti in ljubezni sredi preizkušnje in sredi veselja,«² zapiše sv. Terezija Deteta Jezusa. To misel najdemo v Katekizmu katoliške Cerkve kot prvo misel poglavja o molitvi. Morda se je tam znašla zaradi svoje enostavnosti ali preprosto zato, ker izraža bistveno: da je molitev naravnano na nekoga, da meri na odnos človeka do njegovega Stvarnika. Ko govori o nebesih, ima sv. Mala Terezija v mislih Boga Očeta, pa tudi Jezusa, ljubljenega prijatelja, Ženina, občestvo svetih. Prav podobno izrazi svojo misel sv. Terezija Ávilka: »Molitev je prijateljsko srečevanje in zaupen pogovor z Njim, o katerem vemo, da nas ljubi.«³Vsem nam je jasno, da za odnos potrebujemo dva. Ko govorimo o odnosu, vedno govorimo o povezanosti dveh, med katerima vlada neko razmerje. Razmerje ljubezni, naklonjenosti, spoštovanja. Lahko pa tudi nerazumevanja, sovraštva, brezbriznosti. Naši človeški odnosi so utemeljeni v nečem globljem, kot je čustvena raven. So odsev odnosov, ki se skrivajo v Bogu samem. Bog je sam v sebi troedin: Oče, Sin in Sveti Duh. Sin izhaja iz Očeta po Svetem Duhu. Življenje Svete Trojice je en sam preplet odnosov, je en sam odnos, naravnano ljubezni. Ker »je Bog ljubezen« (1 Jn 4, 16).

Molitev kot odnos je torej utemeljena v sami naravi, bistvu Boga. In ker se nam je Bog razodel po Jezusu Kristusu, nam je z Njim razodel tudi način molitve, način pogovora. Po skrivnostnem delovanju Svetega Duha Bog tudi sam moli v nas. Je sam molivec, voditelj molitve. Človek pa je tisti, ki pravzaprav le sprejema to Božje delovanje, z Njim sodeluje in se od Njega uči. »Sveti Duh edini more udejanjiti vstop Božje besede v človeka, v zgodovino in v naravo; in tako more človek besedo sprejemati, razumevati ter jo premišljevati samo v Duhu.«⁴ V prvih poglavjih Svetega pisma beremo, kako je Bog ustvaril svet, kako je ustvaril človeka. Pa si pogledajmo, kaj nam izbrane vrstice sporočajo: »Bog je rekel: Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost« (1 Mz 1, 26a) in »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moža in ženo je ustvaril« (1 Mz 1, 27). V čem pa je človek bolj podoben svojemu Stvarniku kakor prav v tem, da je bitje odnosa? Nekateri eksegeti razlagajo

glagol »naredimo« iz vrstice 26a prav v tej luči. Ko se Bog pripravlja na stvarjenje, pravi »naredimo«. Na koga meri pisec? Morda sluti v ozadju skrivnost troedinega Boga ali pa ga prepoznamo mi, ko spoznamo nauk Cerkve o Sveti Trojici. Morda gre le za slovesnost trenutka in se zato uporablja množinska oblika. A naj bo kakorkoli, Božja beseda predpostavlja, da je človek bitje odnosa, drugače bi bilo zaman govoriti o Bogu, saj bi bil za nas vedno tujec, ki je tako »drugače drugačen«, da o njem niti govoriti ne moremo, kaj šele, da bi govorili z Njim. A vemo, da ni tako. O tem pričajo številne osebe in njihove življenjske zgodbe že iz SZ. V NZ pa Bog govori ljudem ne le iz kakšnega bliskajočega se oblaka, temveč celo jê z njimi, biva z njimi, se daruje zanje v svojem Sinu, ki je prišel na svet in umrl na križu.

Kristjani vemo, da nam je Bog blizu, da se nam je razodel v Jezusu Kristusu, a da ostaja človeškemu bitju vedno tudi skrivnost. Je tisti, ki človeka presega. Zato tudi molitev nosi pečat skrivnostnosti, dogaja se v ozračju globoke intime, zasebnosti, a je hkrati (morda bi bilo bolje ohraniti le besedo tudi in izključiti besedo hkrati, da se ohrani smisel, ki sem ga želela podati) javna in v obhajanju evharistije dobi razsežnost občestva. Pred nami se že zarisujejo različne poteze, ki jih ima molitev: od skupne, javne do zasebne. Delimo jo tudi v dve vrsti: na ustno in premišljevalno molitev. S tem nikakor nismo izčrpali vseh možnosti in kombinacij, saj je molitev največkrat preplet različnih načinov. Ker je govor o molitvi torej precej kompleksen, si bomo v nadaljevanju pomagali z mislimi različnih učiteljev in učiteljic duhovnega življenja ter poskušali nekaj povedati o dveh temeljnih vrstah: *ustni* in *premišljevalni molitvi*.

Pod *ustno molitev* uvrščamo vse tiste nam dobro znane molitve, ki smo se jih učili v najzgodnejših letih od staršev, babic, pri verouku (npr. *Sveti angel*, *Oče naš*, *Zdrava Marija* ...), pa tudi druge molitve Cerkve (npr. *brevir*). Karmeličanke zmolimo celotni krog molitvenega bogoslužja, torej vseh sedem molitev, ki so zbrane v *brevirju* za vsak dan v tednu. Razporeditev molitev čez dan nam omogoča, da se skupaj zberemo pred Gospodom in posvečujemo

različne ure dneva ter molimo za Cerkev in njene potrebe. To je pravzaprav namen sleherne ustne molitve: človeka spominjati, da živi pred Bogom, da mu je Bog blizu. Zato še danes zveni iz cerkvenih lin jutranji, opoldanski in večerni *Ave, Marija*, da bi se človek spomnil na to, se zbral, izročil svoje delo, pričakovanja, se zahvalil, morda kaj prosil ...

Ustna molitev pa prerašča v preišljevalno molitev, če jo človek moli tako, kakor je treba. Naj nam spregovori sv. Terezija Ávilska sama: »Če naj pojasnim, kaj je preišljevalna molitev, moram reči, da bistvo molitve ni v tem, da ne odpremo ust. Če pri izrekanju besed pazim z vso dušo in mislim na to, da govorim z Bogom, in če sta mi ta pozornost in ta misel bolj pri srcu od samih besed, ki jih govorim, molim ustno in preišljevalno hkrati. Da govorite z Bogom, kadar molite Oče naš, čeprav pri tem mislite na svet, lahko trdi, kdor hoče – jaz o tem ne bom izgubljala besed. Kadar govorite z Bogom, morate z njim govoriti tako, kakor se pred tolikšnim Gospodom spodobi /.../«⁵ In ko se kot duhovna mati obrača na svoje hčere, pravi: »Zakaj ne bi smele preišljevati, kdo je naš Ženin, kdo je njegov Oče, kakšna je dežela, kamor nas vodi, kakšno je premoženje, ki nam ga obljublja, kakšne lastnosti ima, kako bi mu najbolj ugajale in s čim bi mu napravile veselje? /.../ Spoznavanje in dojetanje teh resnic torej, hčere, je preišljevalna molitev.«⁶ V preišljevanju torej zajemamo Božjo besedo globlje, ker je več ne le beremo, kakor delamo pri ustni molitvi, temveč jo vpijamo, preišljujemo, meditiramo, kontempliramo. Sprejemamo jo podobno kakor Marija, ki je »vse besede ohranila in preišljevala v svojem srcu« (Lk 2, 19). »Ob Mariji se mora vedno znova zgledovati vsaka kontemplacija, da je varna pred dvojno nevarnostjo: in sicer da bi na besedo gledali samo kot na nekaj zunanjega, ne pa kot na najglobljo skrivnost v naši sredini, kot na tisto, v kateri živimo, se gibljemo in smo. In drugič, da bi na besedo gledali kot na nekaj tako notranjega, da bi jo istovetili s svojim lastnim bitjem, z modrostjo, ki nam je bila po naravi podarjena enkrat za vselej in nam je sedaj na razpolago,«⁷ nas opozarja Hans Urs von Balthasar. Če besedo

sprejemamo kakor Marija, nas ta preoblikuje, dela iz nas nove ljudi z novim srcem in novim mišljenjem. Postajamo bolj podobni Jezusu Kristusu, ki je Božja beseda sama. Kakor pravi evangelist Janez v prologu: »V začetku je bila beseda in beseda je bila pri Bogu in beseda je bila Bog« (Jn 1, 1), in sv. Janez od Križa: »Eno besedo je spregovoril Oče, in ta beseda je njegov Sin; ponavlja jo v večni tišini in v tišini naj jo duša posluša.«⁸ Zato je v krščanski premišljevalni molitvi vedno v središču oseba Jezusa Kristusa, v katerem sta združeni obe naravi: Božja in človeška. Ker je Jezus Bog, nam ostane skrivnosten in nekako oddaljen, a ker je tudi človek, nam je blizu. Ko prebiramo Sveto pismo NZ, se lahko ustavljamo ob liku Jezusa Kristusa, o njem premišljujemo, ga poslušamo, ga gledamo, zremo. Sv. Terezija Ávila je svojim sestram in sploh vsem molivcem zelo toplo priporočala premišljevanje Jezusove človeške narave. Naj navedemo primer: »Kadar ste izmučene in potrte, se ozrite vanj na Oljski gori! Kolika žalost mu je tam polnila dušo, ko je, poosebljena potrpežljivost, razkrival svojo bolečino! Ali pa ga pogledjte, ko iz silne ljubezni do vas razmesarjen in poln bolečin stoji privezan ob steber! Ah, koliko trpi! Pregarjan od teh, opljuvan od onih, zatajen in zapuščen od prijateljev, nima nikogar, ki bi se zavzel zanj. /.../ Ali pa ga pogledjte, kako hodi s križem obložen in kako mu niti ne dajo, da zajame sapo! Tudi on vas bo pogledal s svojimi lepimi, sočutnimi, solznimi očmi, pozabil bo na svoje bolečine in vas tolažil v vaših, samo zato, ker pri njem iščete tolažbe in obračate glavo k njemu, da bi ga gledale. Če se vam potem zgane srce, ko vidite Gospoda takega, in vam ni več dovolj, da gledate njegovo osebo, temveč bi želele z njim tudi govoriti, storite to, toda ne v umetno sestavljenih molitvah, temveč kakor vam je dano v bolečini srca; saj to Gospod visoko ceni!«⁹ Premišljevalna molitev je torej vsa osredotočena na Božjega Sina. Pri Njem, edinole pri Njem lahko najdemo tudi vse odgovore na svoja življenjska vprašanja, najdemo smer za uravnavanje svojih poti in najdemo tisto pravo resnico, po kateri hrepeni naše bitje. Pa ne v smislu iskanja nekih novih in posebnih razodetij, nadnaravnih milosti, temveč v preprosti veri, ki se spočije, potolaži in okrepi v premišljevanju Božje besede. Tako nas uči tudi

sv. Janez od Križa: »Kdor bi zdaj hotel vprašati Boga in dobiti od njega videnje ali razodetje, ne bi ravnal samo nespametno, ampak tudi žaljivo, ker ne bi upiral svojih oči edinole v Kristusa, ampak bi želel nekaj drugačnega in bolj novega. Bog bi mu morda odgovoril nekako takole: Če sem ti že vse razodel v svoji Besedi, ki je moj Sin, in druge besede nimam, kaj naj ti še odgovorim in razkrijem, kar bi bilo večje od njega? Samo vanj upiraj oči, kajti v njem sem ti že vse povedal in razodel; še več od tega, kar vprašuješ in želiš, boš našel v njem. Prosiš namreč le za delne nagovore in razodetja, če pa se ozreš vanj, jih boš našel v celoti, saj je on ves moj nagovor in odgovor, je vse moje videnje in razodetje. Vse sem vam že povedal, odgovoril, izpričal in razodel, ko sem vam ga dal za Brata, Spremljevalca in Učitelja, za Ceno in za Plačilo.¹⁰

Za sprejem Božje besede, za resnično in pravo molitev je potrebna vera. Koliko lepih misli zapiše sv. Pavel o tej teologalni kreposti! In tudi mnogi drugi. Mislim, da ni krščanskega misleca, ki bi se ne pomudil ob njej in razmišljal, kaj pomeni, kakšen dar je ... »Vera pomeni predanost celotnega človekovega bitja Bogu kot odgovor ne njegov osebni nagovor, tj. na Božjo ljubezen in Božjo besedo, ki jo v veri sprejemamo.«¹¹ Zato slišimo sv. Elizabeto blagrovati Marijo zaradi njene vere. Kajti po veri je Marija sprejela angelovo novico in Božje sporočilo. V veri je sprejela, da se bo Božji Sin učlovečil v njenem telesu, po veri je bila obsenčena s Svetim Duhom in v veri je izrekla svoj fiat: »Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi« (Lk 1, 38). Marsičesa ni razumela, tako kakor ni razumel Abraham in niso razumeli drugi velikani naše krščanske zgodovine, a so v veri sprejemali celo nemogoče, neverjetne stvari, kajti »pri Bogu ni nič nemogoče« (Lk 1, 37). Hans Urs von Balthasar vero enači – zanimivo – s poslušanjem. »Verovati in poslušati je eno in isto. Vera je sposobnost, da prek in onkraj lastne človeško-svetne in osebne 'resnice' spoznamo absolutno resnico Boga, ki se nam odkriva in razodeva, ter da to resnico priznavamo kot večjo in o nas odločujočo. Kdor veruje, kdor se označuje za verujočega, izjavlja s tem, da je sposoben poslušati Božjo besedo. In kdor hoče verovati brez notranjega protislovja, se pravi: kdor to, kar veruje, tudi

notranje potrjuje in uresničuje, ta tudi upa in ljubi; ni treba mnogo razmišljati, da spoznamo, da je vera brez ljubezni lahko samo mrtva, oropana svoje notranje živosti, ker oropa sama sebe.«¹² Samo veren človek je torej sposoben Božjo besedo, ki jo poslušša, tudi slišati in tako vzljubiti, da iz nje živi, jo uresniči v dejanskosti, ji pusti, da postane meso. Tako je življenje kristjana preplet »molitve in dela«, kontemplacije in akcije. In spet nam je vzor takega življenja Marija. »*Marija je bila kontemplativna in aktivna hkrati. Božjo besedo je poslušala tako intenzivno, da jo je istočasno že vršila, oz. je dopustila in dovolila, da se Božja beseda v njej izvrši. Marija je poslušala tako rekoč z dušo in telesom, saj jo je Božja beseda povsem napolnila. Ko je izrazila Besedi svojo privolitev, se je ta v njej naselila.*«¹³

V našem premišljevanju o molitvi smo srečali kar nekaj različnih pojmov oziroma načinov molitve, ki bi jih bilo mogoče dobro še nekoliko bolj osvetliti. Molitev smo najprej »delili« na ustno in premišljevalno. Nato smo v okviru premišljevalne molitve govorili o pojmi, kot so premišljevanje, poslušanje, meditiranje, gledanje, kontemplacija ... Vse to so izrazi, ki poskušajo nakazati smer, ki naj jo ubere molivec, ko se srečuje z Božjo besedo. Naj torej poslušša, premišljuje, gleda, kontemplira. Vse to so tudi stopnje molitve, ki jih je sprejela Cerkev. Moramo pa vedeti še, da sami pojmi pri različnih svetnikih ne pomenijo vedno istega. Zelo se namreč razlikuje pojmovanje kontemplacije, kakor jo razume sv. Ignacij Lojolski in kakor jo razume sv. Terezija Ávila. Pri sv. Ignaciju kontemplacija spada v območje premišljevalne molitve, pri čemer ima veliko vlogo tudi domišljija, notranje čutenje, medtem ko je pri sv. Tereziji kontemplacija že nadnaravna, vlita molitev. A glavno je morda razumeti, da na višjih stopnjah molitve ne gre več toliko za lastno delovanje, za aktivnost z uporabo razuma, domišljije, kolikor za to, da duša bolj pasivno sprejema Božjo ljubezen, kar se morda sliši slab (naj raje ostane beseda negativno, ker mislim, da se tako bolje smisel, ki ga želim podati), a je pravzaprav nasprotno – zelo je dobrodošlo, saj je tukaj na delu Bog sam in Njegova milost.

Poglejmo si zato, kaj o *kontemplaciji* pravi sv. Terezija: »*Nikar ne mislite, da je dobiček ustne molitve majhen, če jo molite popolno!*

Lahko se celo zgodi, da vas med molitvijo očenaša ali druge molitve Gospod dvigne k popolni kontemplaciji. S tem hoče pokazati, da sliši tistega, ki govori, in da se mu ne zdi malo, da bi odgovarjal. Odgovori pa tako, da zadrži razum, poveže misli in duši tako rekoč vzame besedo z jezika, da ne more več govoriti, tudi če bi hotela, razen z velikim naporom. Duša spozna, da jo tu Božji Učenik uči brez hrupnih besed; umske zmožnosti ji je zadržal zato, ker bi ji v takem stanju prej škodile kot koristile, če bi delovale. Vendar uživajo, samo da ne vedo, kako uživajo. Duša gori v ljubezni, a ne ve, kako ljubi; spozna, da uživa, kar ljubi, a ne ve, kako uživa. Uvidi, da razum po takem užitku ne bi mogel niti hrepeneti, ker si ga ne more predstavljati. Volja je zatopljena v uživanje, ne da bi vedela kako. Edino, česar se duša zaveda, je uživanje dobrine, ki si je ne bi mogla zaslužiti, tudi če bi pretrpela vse zemeljske muke. To je dar Gospoda nebes in zemlje, ki tu daje, kakor more dajati samo on.«¹⁴ In še: »Sedaj vam je jasen tudi razloček med kontemplacijo in premišljevalno (notranjo) molitvijo. Notranje molimo, ponavljam, kadar premišljujemo in spoznavamo, kaj molimo, kdo je on, s katerim govorimo, in kdo smo me, ki si upamo govoriti s tako visokim Gospodom ./.../ Če očenaš, zdravomarijo ali katero koli drugo molitev izgovarjate, molite ustno. ./.../ Med ustno in premišljevalno molitvijo smo z Gospodovo pomočjo še zmožne, da kaj delamo. Med kontemplacijo, o kateri sem pravkar govorila, pa ne zmoremo ničesar. Tu Božje Veličastvo stori vse; kontemplacija je Njegovo delo, ki presega našo naravo.«¹⁵

Molivec sam more z učenjem Cerkve prepoznati tudi svojo pot molitve, a mora hkrati vedeti, da ni vedno mogoče jasno določiti vrste molitve, mnogokrat se molitev prepleta in skoraj nevidno prehaja iz ene stopnje v drugo. A molitev nekam vodi. Molitev ima cilj. Ta cilj je vzvišen, čudovit. In ta cilj je sama združitev z Bogom, kar karmelska duhovnost označuje z izrazom *vrh gore Karmel*. K temu so usmerjeni vsi naši napor, v molitvi in delu, v vztrajnem služenju, predanosti Božji volji, v ljubezni.

Morda bi kdo rekel: »Čemu bi se trudil in posvetil toliko časa naporu v premišljevalni molitvi, ko se lahko združim z Gospodom pri sv. mašni daritvi, v obhajanju evharistije?« Res je,

obhajanje evharistije je višek molitve, je zakrament, po katerem prejemamo samega Kristusa in se z Njim združujemo pod podobno kruha. Noben naš napor v molitvi ne more priklicati Boga z nebes in ga pripraviti, da bi kar tako vstopil v našo dušo in telo. A vendar molitev zmore tudi to, na drugačen način. Pa ne mi sami, ampak kakor smo slišali, se nam Bog sam daje po molitvi, se združuje z nami, nam daje okušati svojo navzočnost v globini naše duše, zato molitev ni zanemarljiva. Gospod sicer prebiva na dnu naših duš vedno, a naši grehi, naše slabosti in nepopolnosti povzročajo, da se od njega oddaljimo. Tako da združitev, ki smo jo morda doživeli pri sv. maši ali v molitvi, po navadi ni trajna, medtem ko prej omenjena združitev, ki jo imenujemo vrh gore Karmel ali po Terezijino *duhovna poroka*, ostane trajna. Nič več nas ne more ločiti od Kristusa. Poslušajmo, kaj o tem pravi sv. Terezija, ko razlikuje duhovno zaroko, ki je sicer velika milost, a ni trajna, in duhovno poroko, pri kateri gre za popolno združitve z Bogom: *»Duhovna zaroka je drugačna, ker večkrat pride do ločitve; tudi milost združitve ni trajna. Če se dve stvari združita v eno, se vendarle dasta spet razdružiti in postaneta spet samostojni. Navadno je tako, da ta Gospodova milost mine zelo hitro. Kmalu je duša spet brez njegove družbe, se pravi, kmalu je ne čuti več. Pri Gospodovi milosti duhovne poroke pa ni tako. Tu je duša v svojem središču nenehno povezana s svojim Bogom. /.../ Pri duhovni poroki je tako, kakor če pade voda z neba v reko ali v potok; vodi se zlijeta in se ne dasta več ločiti; ali če se potoček izteka v morje in njegove vode ne moreš več ločiti od morske; /.../ Na to vzvišeno poroko, ki predpostavlja, da se je Božje Veličanstvo z združitvijo povezalo z dušo, najbrž namiguje sv. Pavel, ko pravi: Kdor se druži z Gospodom, je z njim en duh (1 Kor 6, 17). O sebi pa trdi: Življenje je meni Kristus in smrt dobiček (Flp 1, 21). Tako, se zdi, more tu o sebi reči tudi duša.«¹⁶*

Po vsem tem lahko vidimo, do kakšnih višin je molitev privedla duše, zveste Bogu. Ni večje sreče za človeka kakor biti eno s svojim Bogom, saj smo bitja, ustvarjena prav Zanj, za odnos z Njim. Zato pravi tudi Hans Urs von Balthasar: *»Ker nas je Bog tako ustvaril,*

da moramo Božjo besedo slišati, da sploh smo mi sami, nam je poleg nujnosti podaril tudi sposobnost. Sicer bi bil nasprotoval samemu sebi in bi ne bil resnica. Ta sposobnost je prav tako globoko v nas kakor bit sama; kot duhovne stvaritve Očeta smo poslušalci besede. Vsa naša majhna opravičila, češ da nam to poslušanje ne uspe, da nam ne leži, da po značaju, po sposobnostih ali zaradi poklica in naše mnogovrstne zaposlitve nismo za to določeni, da naši verski interesi ne gredo v tej smeri, da se pri ponovnih in ponovnih poskusih iz tega ni nič izcimilo: torej vsi ti mali ugovori, ki so lahko na svojem mestu celo delno upravičeni, še zdaleč ne zadenejo velikega in osnovnega dejstva, da nam je Bog skupaj z vero podaril tudi sposobnost poslušanja.»¹⁷

Molitev pa je tudi boj. Boj proti zlu. Hudemu duhu namreč »ne gre nič bolj v nos« kakor to, da je človek v dobrem odnosu s svojim Bogom, k čemur nam molitev pomaga. Zato bo hudi duh napravil vse, da bi nas od molitve odvrnil. Od nje nas odvrča tudi z vsemi vrstami hrupa, saj je prvi pogoj za vzpostavitev odnosa z Bogom tihota srca, kakor v svoji knjigi *Moč tihote* zapiše kardinal Robert Sarah. »Srce v tihoti je melodija za Božje srce. Svetilka se uporablja pred tabernakljem brez hrupa in kadilo se dviguje k Božjemu prestolu v tihoti: tak je zvok tihote ljubezni.«¹⁸ Med drugim se hudi duh rad zakrinka v dobre načrte vsega, kar moramo še narediti, in bi bilo zares častno in koristno, dobičkonosno, da le opustimo molitev. A ni se nam treba bati hudega duha in pogumnih duš se hudi duh sam boji. Zato nas duhovni učitelji spodbujajo k zvestobi sklepom, ki smo jih naredili, pa naj bodo še tako majhni. Predvsem pa nam priporočajo veliko zaupanje v usmiljenega Boga, ki je človeku vedno blizu, bliže, kakor je človek sam sebi. Oče po Kristusu daje svojim otrokom dar Svetega Duha, da moremo premagati vse zvijače hudega duha in ostati trdni v veri. Predvsem pa v duhovnem življenju gojimo ponižnost. To je krepost, ki Boga privlači, pritegne k sebi. Je tudi temelj, brez katerega Gospod ne bo zidal prav visoko, a če ga bo v nas našel, bo lahko naredil iz nas velike ljudi, svetnike in svetnice. In naš svet bo lepši.

Opombe

- ¹ Kronika karmeličanskega samostana na Selu (1889–1939), 9.
- ² Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 2008, 633.
- ³ Sv. Terezija Avilska, *Lastni življenjepis*, 54.
- ⁴ Anton Štrukelj, *Svet molitve*, Ljubljana 2001, 113.
- ⁵ Sv. Terezija Avilska, *Pot popolnosti*, Ljubljana - Sora 2000, 87.
- ⁶ Prav tam, 89.
- ⁷ Hans Urs von Balthasar, *Premišljevalna molitev*, Celje 1994, 18.
- ⁸ Sv. Janez od Križa, *Temna noč*, Ljubljana 1987, 180.
- ⁹ Sv. Terezija Avilska, *Pot popolnosti*, Ljubljana - Sora 2000, 100.
- ¹⁰ Sv. Janez od Križa, *Vzpon na goro Karmel*, Ljubljana 2001, 188.
- ¹¹ Anton Štrukelj, *Svet molitve*, Ljubljana 2001, 99.
- ¹² Hans Urs von Balthasar, *Premišljevalna molitev*, Celje 1994, 21.
- ¹³ Anton Štrukelj, *Svet molitve*, Ljubljana 2001, 115.
- ¹⁴ Sv. Terezija Avilska, *Pot popolnosti*, Ljubljana - Sora 2000, 97.
- ¹⁵ Prav tam, 98.
- ¹⁶ Sv. Terezija Avilska, *Notranji grad*, Ljubljana - Sora 2003, 177–178.
- ¹⁷ Hans Urs von Balthasar, *Premišljevalna molitev*, Celje 1994, 21.
- ¹⁸ Robert Sarah in Nicolas Diat, *Moč tihote*. Proti diktaturi hrupa, Ljubljana 2019, 70.